

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Agens De Rebus Ecclesiæ Sacris, & profanis, earumque usu, acquisitione,
conservatione, & alienatione

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Titulus XIV. De immunitate ecclesiastica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61834)

dummodò cum iusta, & probabili ignorantia sua, aut omnino absque negligentia sua constet, præscriptionem factam esse. Ignorantia enim sufficiens causa reputatur ad restitutionem concedendam, quemadmodum Bald in l. 1. nu. 24. C. qui admittit ad bonor. possess. Anchar. Consil. 70. n. 3. Curtius Senior in Consil. 82. n. 2. Felin. in c. Vigilanti de præscr. Gail l. 2. obs. 19. n. 18. vocans communem opinionem. Iisdem maioribus quatuor anni dantur pro tempore utili, sicut minoribus. At in præscriptione 30. & 40. annorum à prædicto beneficio excluduntur. Quia tanti temporis lapsus negligentiam arguit majorè,

quam cui favor, & gratia ulla tribuenda sit. V. Tusch. Concl. 587. & V. restitutio in integrum Concl. 289. DD. in c. 1. & 2. de restit. in integr. Molin. Diss. 80. Less. c. 6. Dub. 18. Laym. l. cit. c. 8. ci. fin. Regim. l. 10. nu. 300. & 301. Greg. Lopez l. 1. 8. tit. 29 par. 3. Palao l. cit. §. 17. etiam 30. aut 40. annorum præscriptionem maioribus concedendam esse probat, contra quàm Cova. & alii nonnulli faciendum contendunt. Idem de probabili ignorantia asserit. n. 4. Secutus Comitolum, qui l. 7. q. 17. omnino persuadere nititur, ignorantiam præscriptionem non obesse. Contrarium verò leges præsumunt.

TITULUS XIV.

De immunitate Ecclesiasticâ.

Immunitas Ecclesiastica est Jus, quo loca, res & personæ Ecclesiasticæ à cõmuni onere, seu obligatione liberæ, & exemptæ sunt: alibi libertas, & exemptio vocatur. arg. c. adversus de immun. Ecclesiar. DIXI, loca, res, & personas pluraliter, quia unius alicujus particularis loci vel hominis exemptio immunitatis Ecclesiasticæ nomen non meretur, quando hæc universitatem, & statum generaliter concernit. Tripl'em esse assignata definitio indicat. 1. dicitur localis, quia Ecclesiis, & similibus locis religiosis tribuitur. 2. realis, quæ rebus & bonis convenit. 3. personalis, quæ personis Ecclesiasticis debetur. De hac immunitate nonnulla in Parte primatit. l. §. 4. diximus, quibus hic reliqua addemus. V. Vallens. l. 3. Decretal. tit. 49. Azor To. 11. l. 9. c. 10.

§. I.

De immunitate locorum sacrorum.

1. Immunitas Ecclesiarum consistit Primò in cõ, ne in illis celebrentur emptiones, venditiones, negotiationes, & nundinæ; item universitatum, & quarumcunq; Societatum concilia, coitiones, & publica parlamenta, multò minùs fœda, & profana colloquia, & quæcunq; alia, quæ divinum officium perturbare possunt, abstinendum quoque à litibus, & judiciis sæcularibus, præsertim criminalibus, quæ sanguinis pœnam irrogent. c. 1. & c. Cum Ecclesia h. r. c. cessent eod. in 6. Alia illorum ratio est, quæ sunt voluntariæ jurisdictionis, ut manumissio, colla-

quo graduum Academicorum, & similia. *Secundò*, ne domus à Clericis inhabitata, vel à Laicis conducta, multò minus ipsarum Ecclesiarum propriæ serviant hospitibus recipiendis: nisi fortè prius quàm Ecclesie obtinerent ejusmodi oneribus fuerint gravatae, aut inopinatus Principis adventus id exigat. *Tertio*, ne in illis recipiantur suppellectilia privatorum, nisi urgeat necessitas, & metus amittendi. *c. fin. de custodia Euchar. sita*; ea lege tamen, ut sublata necessitate iterum efferantur. *Quartò*, ne in propugnacula, & Castella transformentur, vel in servitutum redigantur à Laicis. *c. Sanctorum 10. q. 1. Episcopus tamè in casu necessitatis permittere potest, dummodò cessante necessitate in priorè statum reducantur. Quintò*, in eo, quòd reus ad Ecclesiam confugiens extrahi ad pœnam aut mortem non possit, de quo postea. Hoc enim Ecclesie honor, & dignitas exigit, ne ethnicorum aræ, & statuae potiores esse videantur. *Piasec. part. 2. c. 4. Gujierus l. 1. c. 1. Covar. Var. l. 2. c. 20. nu. 14. Silv. V. Immunitas num. 3. & seq.*

II. Immunitate gaudent omnium primò templa, & sacella auctoritate Episcopi constituta & cõsecrata, vel alio modo deputata ad publicum sacrificii, & sacramentorum usum. *c. pen. de immun. Eccl. ubi Greg. IX Ecclesie, in quâ divina mysteria celebrantur, licet adhuc non extiterit consecrata, nullo jure privilegium immunitatis adimitur, quia obsequiis divina mysteria celebrantur. Sic interpretantur DD. apud Barbotam, ut etiam de aptitudine valeat. Sufficit enim, si inibi possint divina celebrari. Nec obstat si interdita est. Silv. n. 2. Idem de Oratoriis dicendum licet non consecratis, modò ad*

sacrum usum Episcopi auctoritate deputata sint. *Panor. in c. cit. h. t. Covar. l. 2. Var. c. 20. n. 4. Silv. V. immun. n. 1. Angel. ib. n. 25. Tabiena n. 14. Armill. n. 10. Greg. Lopez. par. 1. tr. 11. l. 4. Tul. Clarus l. 5. receptar. §. fin. q. 30. n. 4. Paz. pract. Tom. 1. par. 5. c. 3. q. 3. n. 24. Sanchez l. 6. Consil. moral. c. 1. Dub. 7. Zerola par. 1. V. immun. Piasec l. 2. par. 4. n. 53. Az. 11. l. 9. c. 8. Em. Sa V. Eccl. immun. Canis. in Sum. l. 2. tr. 24. Lupus tract. de potest. Eccl. p. 2. q. 15. Suarez in defens. sua. Cathol. l. 4. c. 1. 277. de jurisd. Eccl. l. 1. c. 34. Filliut. tract. 24. c. 9. num. 236.*

III. Eandem immunitatem participant ecclereteria. *c. cum in Ecclesia h. t. & ibi Abb Navar. c. 25. num. 17. Silv. V. immun. n. 3. Tusobius concl. 227. Idem domus Episcopi, Monasteria hospitalia, aliaque pia loca. Barb. in c. Ecclesia de immun. Eccl. Gambacc. al. 4. c. 1. atria quoque, porticus, templorum, sacristia, & habitacula. *c. si quis contumax 17. q. 4. Nam quæ locis religiosis adherent, religiosa sunt l. 4. ff. de reivindicat. Comprehendi etiam domos, & atria, & quæcunq; loca existentia in circuitu quadraginta passuum in Ecclesiis majoribus, in minoribus vero triginta, c. sic ut antiquitus, & c. quisquis eadem quæst. quarta dicitur. Domos dico Clericorum, imò Laicorum quoque constructas intra prædictos limites, ut Barb. in c. si quis contumax 17. q. 6. notat, præsertim, si Laici illi Ecclesie inserviant, præstando campanas, Ecclesiam mundam servando, & similia præstando. Idem Barb. advertit immunitatem localem de spatio 30. & 40. passuum non habere locum in Ecclesiis, quæ sunt intra ambitum castellorum, & hoc propter angustiam loci. Alex. Consil. 145. Germon. l. 3. c. 16. Ho-**

die verò non videtur ullibi in usu esse.
Em. Sa. V. Eccl. immun. num. 1.

IV. Ut Synodi olim in Ecclesiis agebantur, sic etiam causæ Ecclesiasticæ. *c. præceptum 2. q. 2. c. qua fronte de appell. nunc* verò postquam iudiciorum forma caudiciorum & tabularum abusus sanctitatem amisit, consultius visum est, extra Ecclesiam in certis domibus aut conclavibus iudicia celebrare. Nulla igitur hoc tempore quo adhuc, inter sæcularem & Ecclesiasticum Iudicem differentia est. Uterque Ecclesiam vitat, & alibi dicasterium frequenter. Sed nonnullis visum est durius, quod *Greg. X. in c. decet de immun. Eccl. in 6.* Iudicum sæcularium sententias in locis Deo dicatis prolatas omni robore firmitatis carere vult, quasi per hoc falcem in alienam messem immitterat. Sed tum ratione loci, tum peccati ea potestas summo præfati competit, ut notatur in *c. 1. de usuris in 6.* Et sanè æquum est ex regulâ Juris, (*qua est 64. de Reg. Jur. in 6.*) quod ea, quæ contra jus fiunt, pro infectis habeantur: nec rationi adversatur, quod jurisdictionem suam pœnali sententia iudex tueatur. Quin etiam prædicta pœna ut sæcularis videatur, ad finem spiritualem à Gregorio intentum deseruit, eo que se ipsius suprema potestas extendit. *Zypaus l. 1. de iurisdic. cap. 34. num. 14. V. qua dix. in part. 1. Sum. tit. 14. §. 2. & 3.*

§. II.

De immunitate Ecclesie reali.

I. Primos Christianos venditis bonis suis eorumque pretio in unum collato, communem vitam egisse, inde alimoniam coepisse *ex c. 4. Actor.* notum est. Ecclesia dominium, & administrationem præpositi, distributionem Diaconi habebant. Postea verò hominum nume-

ro & possessionum accessu majore consultius visum est, ipsa prædia & immobilia bona Ecclesiis tradere, ut ipsa ex eorum redditibus ac proventibus annuis ministris & officialibus aleret, quemadmodum in lege veteri quoque, non tantum fructuum decimas, sed etiam certam partem civitatum ac prædiorum in singulis tribubus ex Dei mandato Levitæ possederunt. *c. 34. Numer.* De illis ergo bonis, quæ Ecclesia in communi possidet, sive domini, sive administrationis titulo, qua immunitate gaudeant. Quamvis nam de proventibus personarum in prima parte. *tr. 1. §. 4.* Satis dictum est.

II. Bona Ecclesiarum propria non vincuntur, aut gravantur legibus civilibus, quæ circa donationes, testaments, aut contractus aliquid disponunt. Unde primo quilibet rem suam Ecclesiæ donare potest. *l. Generali l. Iubemus de sacros Eccl. 2.* donare inter vivos sine insinuatione, quamvis excedat quantitatem 500. aureorum *l. pen. C. de donat.* Imò excedere summam prædictam licet, quousque placuerit *Ostiens. & Ioan. Andr. in c. ult. de solut. 3.* legata testamento relicta Ecclesiæ valent, licet testamentum solenni juris forma careat. *c. Cum esses. de testam.* Duo vel tres testes sufficiunt, quamvis jus civile septem requirat. Imò si irritum omnino fuerit testamentum, *Cov. in c. relat. de test.* Neque interest, sive hæres hæreditatem adeat, sive non, *ut Cov. citat. probat ex c. Raynald de testam. 4.* dominium rei in Ecclesiis transfertur solo pacto. id est nuda rei promissione, cum tamen in aliis necessaria sit traditio. *l. ut inter divinas C. de sacros. Eccl.* In emptione tamen requiritur solutio pretii, vel fides de illo. *§. Quod ex pecunia*

pecunia Ecclesie emptum fuerit, etiam citra nomen ipsius Ecclesie acquiritur Ecclesie *c. Apostolicos 12. q. 2. & Gloss. ibid. in verb. construxisse.* 6. Contra Ecclesiam proprio Prelato carentem nulla prescriptio currit; & superior Prelatus potest agere pro ea. *Innoc. in c. olim de restitut. Spoliator.* 7. Ecclesia jure minoris & reip. fruitur, omniaque illius privilegia participat. *Gloss. & Panorm. in c. auditu de in integ. rest.* Unde bona Prelati, pro administratione bonorum Ecclesie tacite obligata sunt. *Az. part. 11. l. 9. c. 10. §. septimum.* 8. Bona Ecclesie pro debitis alienis obligari non possunt. *c. 2. de solut.* 9. Ecclesia non debet, vectigal, gabellam aut pedagium ex sibi donatis & legatis. *Tholos. l. 3. c. 8. c. quamvis & duob. sequ. 23. q. 8. v. Zy paum l. 3. consultat. Canon. Consult. 1. 10. Ecclesie, Monasteria, Hospitalia, aliaque pia Domicilia non obligantur ad lucrativam descriptionem c. in qualibet §. sancimus 23. q. 8.* Est autem lucrativa descriptio, quarta pars bonorum, quae a Curialibus relinquuntur extraneis, quam Fiscus, seu Curia sibi vendicat, exceptis, quae relinquuntur ipsis curialibus, & eorum conjunctis. *l. 1. & 2. c. quando & quibus quarta pars debetur.* 11. Ecclesie & loca pia, ut hospitales domus pietatis causa constructae nullum saecularem judicem agnoscunt. *c. cum sit generale de fo. compet.* Et sacrilegi censentur, qui illis damnum inferunt. *Filliut. tract. 15. c. 6. num. 152.* 12. Bonorum Ecclesiasticorum alienatio sine prescripta solennitate facta nullius roboris & momenti est. ut tt. postremo latius explicabitur.

III. Ecclesie, templa, sacella, Oratoria, & si quae his similia loca sacra aucto-

ritate Episcopi constructa, & fundata sunt, non possunt in profana loca commutari. Idem de Ecclesiasticis vasibus, vestibus, paramentis, cortinis, candelabris & similibus dicendum. *c. qua semel 17. q. 3. c. nulli licet 12. q. 2. c. Ligna & seq. de consecrat. Dist. 1. Tabiena v. Ecclesia n. 6. Layman. l. 5. tract. 5. c. 6. num. 19. Tuschus v. Oratoria Concl. 176. 177. 178.* Si autem Legatus Apostolicus, vel Archiepiscopus, vel Episcopus hospitio recipiendus sit a Clericis, vel Monachis, vel alio Episcopo, poterit Ecclesiastica Domus ad quam divertit, ornari cortinis & ornamentis Ecclesiasticis. *Sily. v. Immun. §. 1. n. 15. Ang. n. 65. eod.*

IV. Duo casus sunt, teste Antonio Cuchio, quibus Ecclesia immunitate non fruitur in bonis suis. *Primus*, si quis ab initio cum Ecclesiam fundaret, vel suis opibus locupletaret, ut ejus patrociniū nancisceretur, aliquos sibi reditus annuente Episcopo sibi reservavit: tunc enim onus illud Ecclesie non licet detrectare. *Secundus*, si res al quod onus habens annexum a Laicis ad Ecclesiam transferatur. Onus enim suam rem sequetur, & Ecclesiam quoque tenebit. *l. alienario ff. de contrab. empt. Bald. Consil. 433.* Ita Cuchius absque ulla limitatione respiciens forte ad *c. si tributum 11. q. 1. & c. Conven. or. 23. q. 8.* ubi legimus Agri Ecclesie tributum solvunt. Quod a S. Ambrosio quia permissivè tantum est prolatum non probat Ecclesiam ex justitia tributum debere, ut Barb. mon. in *c. cit.* Si tributum. Igitur Maxima illa Res cum onere suo transsit, de onere perpetuo & immutabili accipienda est, quemadmodum in *1. part. Sum. tit. 1. §. 4. n. 7. ex posuimus Az. par. 111. l. 5. c. 19. Thol. de rep. l. 3. c. 7. n. 43. Piafec. par. 2. c. 4. Ang. Consil. 206.*

Oldrat.

Oldrad. Confil. 2208. V. tertio quia res Abb. Confil. 30. l. 2. Card. Fusch. V. onus. Concl. 145. §. III.

De immunitate reorum.

I. **C**erti & noti iuris est reum ex delicto, vel crimine, si ad ecclesiam, monasterium, aliumve similiter exemptum locum confugerit, inde à magistratu sæculari extrahi non posse, nisi in casibus iure, aut consuetudine permissis. Nec tamen omnibus reis ea libertas conceditur. Nominatim à Barbota in. c. Cum ecclesia h. t. ponuntur. 1. fures simplices 2. rei peculatus vel aliàs gravati debitis. 3. fabricatores falsæ monetæ. 4. Sodomitæ. 5. Sacrilegi, nisi intra ecclesiam peccarint. 6. blasphemii, exceptis hæreticis. 7. Simoniaci. 8. offendentes personam alicuius principis, superioris recognoscentis. 9. effringentes carcerem, indeque ad ecclesiam confugientes 10. banniti, nisi pro crimine excepto proscripti sint. 11. Excommunicari. *Jul. Clar. Q. 30. Decianus l. 6. c. 28. Sancb. l. 6. Confil. c. 1. Dub. 8. Tholos. l. 33. c. 22. n. 2. & 3.*

II. E contra secundum *Constitutionem* cum aliis nonnullis. *Greg. xiv* laicis ad ecclesias aliisque sacra loca confugientibus immunitas ecclesiastica non suffragatur. 1. si fuerint publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidiis aggrediuntur. 2. depopulatores agrorum. 3. qui homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis ecclesiis, earumque cæmeteriis committere non verentur. 4. qui proditorie proximum suum occiderit 5. assassini 6. hæretici 7. lætæ maiestatis in personam ipsiusmet principis rei. Ita *Greg* Mandat deinde omnibus eccle-

siarum, & Sacrorum locorum præpositis, ut cuiusmodi criminum reos, ad ecclesiam confugientes, à Curia sæculari requisiti tradi, ac consignati curent. Absque consensu verò episcopi, vel alterius, ad quem spectat, nulli sæcularium quenquam capere, vel extrahere licet; sed cognita per episcopum causa si culpabiles inventos recusaverint tradere illos, conceditur extrahere laico magistratui, quam minimo id fieri potest, scandalo, & tumultu. Postquam extracti fuerint, & capti, ad carceres curiæ ecclesiasticæ reponi & inibi sub tuto, & firmo carcere ac opportuna custodia, data illis, si opus fuerit per curiam sæcularem, detineri debent, nec tradi possunt, nisi cognito prius per episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi verè crimina superius expressa commiserint, tuncque demum de mandato episcopi per Iudicem ecclesiasticum curiæ sæculari quacunque appellatione postposita consignentur. De crimine verò hæresis cognitio ad forum ecclesiasticum tota pertinebit. Denique qui contra prædictam constitutionem aliquid attentarit, censuras & pœnas violatoribus ecclesiasticæ libertatis in iure constitutas ipso facto incurunt *F. Pias p. 326.*

III. Ex his deducitur 1. non amittere privilegium immunitatis ecclesiasticæ eum, qui in Ecclesia quantumlibet magnum, & atrox crimen præter homicidium, & mutilationem membrorum perpetravit. 2. neque illum, qui existens in ecclesia alium foris existentem iaculo, aut telopo transfigit. 3. neque illum, qui sive intra, sive extra ecclesiam mandat alterius occisionem. Nam licet homicidii reus sit, non potest propriè appellati occisor. 4. gaudere

dece immunitate ecclesiastica illum, qui in attio, vel scalis consistens hominem occidit, quia non occidit in ipsa ecclesia. 5. eum, quoque qui inimicum suum non proditoriè, sed ex insidiis occidit. Nam proditoriè occidere simulationem amicitiae præsupponit. 6. eum, qui pecunia conductus ex mandato alterius occidit aliquem præsentem ipso mandante, quia non est propriè assassinus. 7. eum, qui quemquam in duello occidit, aut crimine nefandum commisit, quia neutrum in Gregoriana Constitutione excipitur. At qui veneno aliquem occidit, ex communi fetè DD. sententia immunitate ecclesiastica privatur, quia proditoriè occidentibus annumeratur. Aliqui tamen Summum Pontificem ab episcopo consulendum esse volunt. *Pias. Par. 2. c. 4. n. 53. Diana Par. 1. Tract. 1. Bonacini. Disp. 2. Q. 3. p. 116.*

IV. Quamdiu in ecclesia reus commoratur, victus, & vestitus illi conceditur. *In presente C. de his, qui ad eccl. fug.* Custodia tamè apponi potest, ne pro libitu effugiat. Si quæ secum intulit, nequaquam auferenda illi. *e. Desinuit. 17. q. 4.* ubi additur, per omnia licitum illis in 30. passibus ab ecclesia ianuis progredi: in quibus 30. passibus uniuscuiusque ecclesie in toto circuito reverentia defendatur. Iam si vestis sola, vel alia qua corporis pars, ut brachium, aut caput foras propendeat, non censetur propterea extra limites immunitatis esse. *Covar. l. 2. Var. c. 20. nu. 17.* Quod si per vim extractus fuerit, restituendus est cum omnibus rebus & bonis, quæ ablata fuerint, nec propter alia delicta à iudice detineri potest. *Barb. ad c. inter alia. b. r. Fillint. Tract. 15. c. 6. n. 154.*

V. Quod clericos attinet, si post patra-

ra delicta ad ecclesias confugiant, beneficio immunitatis extra casus à *Greg. XIV.* in bulla sua comprehensos gaudere debent. *Sa. Congr. episcop. & Regular. in Tropien. 24. Jan. 1607.* Et hic relictum quoque Ecclesie Averlæ fuisse testatur *Carolus Maranta Tom. 11. resp. 50. nu. 6. Decianus l. 6. c. 26. nu. 1. Barb. in Summa Apostol. decis. Collect. 97. nu. 6. & c. om. Ecclesia b. t. Zerola Par. 1. V. Immunitas nu. 8. Gambacurta fusè l. 4. c. 11. nu. 5.* Non sunt enim deterioris conditionis, quam laici. Verùm *Panor. in c. Inter alia. de immunit. eccl. n. 13.* docet, Iudicem ecclesiasticum posse clericum in vitium ab ecclesia abducere ad criminis punitionem, quod consuetudine, & moribus obtinuit, teste *Io. Bern. Diaz. in pract. criminali. c. 125.* qui tamè asserit, contrariam opinionem magis communem esse, eamque servandam, ubicunq; crimine à clerico commissum dignum est degradatione, & traditione curiæ sæculari. Tunc enim post degradationem educi, & tradi potest. Alias vel clericus non est ab ecclesia abducendus, aut si abductus fuerit, non est curiæ sæculari tradendus. Sed considerandum monet *Didacus Covar. l. c. n. 6.* in criminibus, quæ merentur degradationem, & traditionem iudici sæculari non obtinere ecclesiarum, & templorum divinarum immunitatem, cum atrocissima sint, adeoque extrahi, & tradi posse. Quæ opinio ante *Greg. 14.* Bullam Superius allegatam fortè admittetur: nunc autem nullum ob crimen in ea non comprehensum immunitas cuiquam neganda est. Si tamen ob delictum confugerit ad ecclesiam clericus, ab ecclesiastico iudice extrahi posse tradit *Nap. c. 25. n. 21. 22. Clarus. q. 30. Silv. q. 5. §. 3. Remig. Falentia 21. Laym. l. 4. tr. 9. c. 3. n. 11.*

VI. An monachi gaudeant immunitate ecclesiastica, iam pridè à nonnullis quaesitum est: Nò gaudere tradit *Baptista de Salis in summa sua*. eò quòd raro aut nunquàm exeunt clauit. um monasterii. Nam secundùm regulam eorù. & iure communi possunt per eorum Superiores in monasterio arceri, verberari, & incarcerari: ac si opus est è monasterio expelli vel etià in alius monasterium detruði, prout in iure videmus de finitù *c. v. universitat. de sent. excõ.* Mira sanè ratiocinatio, quæ regularibus eam gratiã tollit, quæ omnibus clericis iure communi tribuitur: & supponit, monachos in casu necessitatis nò nisi ad propria monasteria confugere posse. Quid enim, obstarè potest, quo minus ad ecclesiã aliquã, aut hospitale confugiant. Quis permittet Superioribus, ut inibi eos verberent, vel inuitos extrahant contra *Gregor. x.* constitutionem iam sæpius allegatã: Quid de illis *Baptista de Salis* diceret, qui expositi sunt ad curam animarù in opipidis, & pagis, annon ad ecclesias parochiales post casum & periculù conuolare poterunt: Ministros suos Ecclesiã nò iuebitur? *Dian. Par. Tr. 1. Res. 25. Gambacur. 1. l. 4. c. 11. Roderic. Tom. 11. q. 51. ar. 4. Sanchez l. 6. Consil. c. 1. Dub. 8.*

VII. Mancipium aut servus, qui propter seruitium domino suo præstandum libertatis, & orii amore ad locum sacrum confugit, perenti domino absque mora reddi debet: si verò ob sævitiam ipsius protipuit se, & refugium querit, non nisi præstito de impunitate iuramento, reddetur. Hoc præstito si nihilominus detinetur, auctoritate propria extrahere, & velut rem suam vindicare potest. *c. Inter alia b. 2. Az. 11. l. 9. §. 9. §. 9. §. quid descendum.*

VIII. Iudæos, & infideles gaudent immunitate ecclesiastica, censuit Innocentius in *c. cit. Inter alia Ioan. Andr. n. 8. Off. n. 1. Silo. num. 2. Boerius & alii plures apud Barb. in c. cit.* Contrarium verò amplexus est *Abbas, Covarr. Iul. Clarus, Portel. Marquard. Decianus Card. Tasschus, Rebuffus Franc. Leo. Ambrosin. Farinac. & alii apud eundem.* Novissimè *Gabr. Pereira de manu regia. pars. 2. c. 40.* asserit, Maurum, Iudæum, & quemlibet alium infidelem non gaudere hac immunitate, nisi in casu, in quo statim fiat Christianus. Verùm, si verum est, quod pro prima opinione *Sacra Cardin. congregatio* deciderit. Anno 1637. uti *Barb. testatur*, illi acquiescimus. *V. Suar. l. 3. de Relig. c. 10. num. 9. & seq. Fill. Tr. 15 c. 6. num. 149. & seq.*

IX. Titius ad ecclesiã confugiens, clausam reperit, idèd manu iniecta ansam, aut vestes apprehendit, nunquid abstrahi à iudice sæculari impunè poterit? Responderet apud *Covarr. l. 2. Var. c. 20. num. 17. Ignatus* abduci non posse, & si abducatur immunitatem ecclesiasticam violari, & secundum hanc assertionem *Rotomagi* sæpius iudicatum fuisse, convenienter *Sacris Canonibus* è quibus id deducatur. Nihil dubii remanet, si immunitas ad 30. passus ab ecclesiæ ianuis extenditur, ut intra illos consistentem non liceat abstrahere sine periculo incurtendæ excommunicationis *cap. desinit. c. frater. c. sicut. c. si quis contumax 18. q. 4. Layman l. 4. tr. 9. c. 3. n. 3.*

X. Eum qui confugit ad Sacerdotem gestantem Venerabile Sacramentum immunitatem maxima DD. pars pronunciat apud *Barb. l. cit. Eandem libertatem aliqui*

cum Diana tribuunt reo, qui effugiens manus satellitum miscet se, & adhæret personis, quæ associant Eucharistiam, quamvis non tangant Sacerdotem, vel hastam baldachini. Sed *Glossa in c. Quæsitum* non immeritò contradicit, quia privilegium ad non expressa extendi non debet. Fortè consultissimum est, in eiusmodi dubiis ad loci consuetudinem attendere.

XI. Iudex contra immunitatem ecclesiasticam delinquens iure civili crimine læsæ maiestatis irretitus, & ultimo supplicio puniendus est. *l. 2. & l. presenti. C. de*

his qui ad eccles. confug. l. ul. Clarus l. 5. r. cept. sent. p. 30. n. 1. Zerola Par. 2 V. immunitas. Silv. §. 3. ci. fin. Iure Canonico autem excommunicari debet, pæna pecuniaria multari, & ad publicam pœnitentiam adigi, nec ad communionem ecclesiæ admitti, nisi restituat ecclesiæ eum, quem per vim extraxit. c. Nullus. c. si qui contumax. c. Quisque 17 q. 4. Monet autem Decianus l. 6. c. 29. à prædictis pœnit. excusare causam, licet colorata sit, & consuetudinem, quæ iuri communi derogavit.

TITULUS XV.

De Templis, & Altaribus.

Templum ex carne & ossibus compositum rerum omnium opificem DEUM principio formasse *Polydor.*

Vergil. ait l. 5. de invent. rer. c. 6. quando scilicet primum hominem Adamum ex terra condidit: postmodum ex materiâ tabernaculum Deo positum esse à Moyse, ubi preces, & vota Deo exoluerentur, arcam, & tabulas lapideas custodiret. *Exodi 25. 26. & 27.* Equidem corpora nostra templum esse Spiritus Sancti Paulus Apostolus quoque monet non uno loco. *1 Cor. 3. 2 Cor. 6. V. 16.* Verum de illo nobis hic nulla quæstio erit, sed de materiali templo, seu structurâ, quæ domus DEI ab ipso Salvatore nuncupatur. *Matth. 21. V. 13. Ioan. 2. V. 16.*

§. I.

De edificatione Templorum.

I. **D**E templo, seu domo in cultum divinæ maiestatis extruenda primò omnium, quod quidem nobis constat, sollicitum fuisse Davidem regem sacre literæ testantur. *l. 2 Reg. c. 7. & l. 1. Paralip. c. 17.* ubi sumptus quoque, & impensæ describuntur. Deus tamen piæ ipsius voluntatis executionem Davidi negatam in filium eius Salomonem transtulit, qui magnificè præstitit. *l. 3. Reg. c. 6. & seqq. Gigan. de crim. læsæ maj. c. 20. V. Salomonum Anno Mun. 3021. ubi num. 62. summam expensarum facit. 72. milliones, nongenta, viginti sex millia, sexcentos sexaginta sex aureos.*

II. Primi